

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetés:
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - - 6 "
 negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyitvány sora 40 fillér.

Merénylet a képviselőház elnöke ellen.

Folyó hó 7-dikén örökké sajnálandó véres esemény játszódott le a magyar képviselőházban.

Midőn gr. Tisza István elnök a gyűlést megnyitotta, Kovács Gyula orsz. képviselő, kit az elnök rendzavarásért először tiltott ki a gyűlésteremből, az ujságírók karzatáról a terembe rohanva, három revolver-lövést intézett az elnöki székre.

Azután kétlövést magára téve véresen összeesett.

Leirhatatlan izgalom tört ki erre az egész házban. Tisza az ülés rövid felfüggesztése után sajnálatát fejezte ki az esemény felett s azt indítványozta, hogy egy örült ember rémtette felett térjenek napirendre s folytassák a tanácskozást.

Folytatták is. De a nemzet nem térhet napirendre a parlamenti élet elfajulásának ilyen örült tüneteivel szemben. Gróf Héderváry Károly meleg szavakban fejezte ki a munkapárt örömét a felett, hogy az örült ember, kji a házelnököt kötelessége hűséges és önfeláldozó teljesítéséért életétől akarta megfosztani, merénylete nem sikerült. De meg fog nyilatkozni az ország is és ítéletet fog mondani érthetően, kik az ország házáat először korcsmai duhajkodások, azután pedig gyilkossági kísérlet színhelyévé tették.

A megdöbbentő merénylet a politikai helyzetben legfeljebb csak annyiban változtat, hogy még nagyobb összetartásra és kitarása serkenti azokat, kik ezt a szerencsétlen országot a végleges süllyedéstől meg akarják menteni.

A nemzeti munkapártnak a házelnök iránt táplált lelkes ragaszkodását még fokozta az a Tisza István nagy egyéniségét jellemző lelki erő és szilárdság, melyet a rettenetes perczen tanúsított.

A ki az elnököt és a többséget e pillanatban látta, annak megdönthetetlen meggyőződésévé vált, hogy ez az elnök s ez a párt a parlament tekintélyét nemcsak sipokkal és füttyölökkel, hanem revolveres merénylettekkel, orgyilkosokkal szemben is meg tudja és meg fogja védelmezni.

A képviselőház tárgyalásai haladnak a magok útján s az országnak módjában lesz meggyőződni a felől, hogy az utóbbi néhány nap alatt, a mióta a képviselőház munkaképességét visszanyerte, többet dolgozott az ország javára, mint a legutóbbi év alatt összevéve.

A nagyenyedi választókerület Nemzeti Munkapártjának választmánya és végrehajtó bizottsága ma déli fél tizenkét órakor a vármegyei ház gyűléstermében értekezletet tart, melyen a párt minden tagját szívesen látja.

Az obstrukció végnapjai.

Azon eljárás, amelyet a képviselőház elnöke a június hó 4-iki ülésében követett és amelynek alapján a Ház nagy szótöbbséggel, általánosságban és részletekben elfogadta a napirenden levő véderőtörvényt, előreláthatólag különféle véleményezésben és elbírálásban fog részesülni, aszerint, amilyen az illetőnek a pártállása. E kérdést csak akkor ítéltük meg szevedély és elvakultság nélkül, ha visszatekintünk a múlt eseményeire és megállapítjuk azokat a módozatokat, amelyek mások hasonló körülmények között követnek. E tekintetben a közelmúltban számos példára találunk.

Ismeretes azon eljárás, amelyet az angol alsóház elnöke követett, amidőn 1881-ben 30-40 ir képviselő meg akarta akadályozni azt, hogy az élet és vagyon biztosítására szolgáló törvényjavaslat Írországban a Ház többsége által elfogadtassék. E javaslatot Gladstone kormánya egy hóval előbb nyújtotta be és azt az alsóház öt napon át szakadatlanul tárgyalta, minthogy a klotúr intézménye még akkor nem volt felvéve az angol házszabályokba, a többség tehetetlen volt az obstruáló őrökkel szemben. — Erre a Ház akkori elnöke, Brand később (Viscount Hampden) érintkezésbe lépve a miniszterelnökkel, de saját elhatározásából a következő indítványt tette:

»Az eddigi házszabályok elégteleneknek bizonyultak a rendes és tárgyilagossági vita biztosítására. Ama fontos törvény, amely a trónbeszédben javasolt a kormány és amelyet a Ház nagy többsége fontosnak és

sürgősnek elismert, nem válhat törvényt a Ház elenyésző kisebbségének eljárása folytán, a mely e célra az ugynevezett obstrukciót használja fel, noha ezt a Házban nyíltan parlamenti bünténynek minősítették. Ilyetén komoly veszélyben forog a Ház hírneve és tekintélye, amelyet megvédeni kötelességünk az eddigi szabályok és szokások mellett, a Ház törvényhozó működése megvan bémítva. Ezért nélkülözhetetlené váltik egy új és kivételes eljárás.

Ezt mérlegelve, ama szilárd meggyőződésemnek adott kifejezést, hogy a Ház akaratát csak akkor juttatom valóban érvényre és csak akkor számíthatok annak támogatására, ha ezentul a Ház egyetlen egy tagjának sem adom meg a szót és a javaslatot azonnal szavazás alá bocsátom.

Az eljárásához még azt a kívánságot fűzte, hogy a Ház a jövőben szigorubb házszabályokról gondoskodjék és kibővitse az elnökség hatalmi körét, az obstruáló képviselők kivételével az egész Ház oly lelkesedéssel fogadta Gladstonnal az élén az elnök javaslatát, aminőre az angol alsóházban még nem volt példa. Ugyanilyen elismerésben részesült az eljárás az angol sajtó körében.

Midőn másnap az obstruáló képviselők az eljárást mint házszabálysértést szóvá tették és e tárgyalást további obstrukcióra akarták felhasználni, a Ház a harmincz obstruáló ir képviselő kizárását határozta el, akiket az alsóház tisztje tényleg kivezetett.

E tapasztalaton okulva, az alsóház azonnal a házszabályok szigorításához fogott és rendszeresítette a klotúr intézményét. Csakhamar kiderült azonban, hogy e szigorítás nem volt elégséges és e szigorítást a következő husz esztendőben is folytatták mindaddig, amíg fel nem hatalmazták az elnököt arra, hogy „frivol vagy vekzatorius“ eljárással szemben kellő eréllyel fellépessen.

Hasonló eréllyel járt el 1912. év április 11-iki ülésben a belga képviselőház elnöke, Schollaert, az obstruáló kisebbséggel szemben. A belga házszabályok szerint ugyan husz képviselő indítványozhatja a vita bezárását, de egyttal az indítvány a vita tárgyát is képezheti. Az obstruáló ellenzék a vita kinyújtásával akarta megakadályozni a

klotür alkalmazását. Eközben egyik képviselő nyíltan kifejezte ama szándékát, hogy a Ház idejét akarja elpocsékolni. Ennek hallatára az elnök azonnal kijelenti, hogy ilyen eljárást meg nem engedhet és azonnal felteszi a kérdést a Háznak, vajjon az eddigi vita által kellőleg tájékozott-e a kérdésről. Midőn az ellenzék ez eljárása ellen hevesen tiltakoztak, egyes képviselők az indítványhoz vagy házszabályhoz felszólalni akarnak, e kérésüket elutasítja azzal, hogy ezt csakis az elnöki javaslat elintézése után engedheti meg. Ily módon megszavaztatja a Házat az ellenzék minden tiltakozása dacára. Ezen tárgyalás alatt 80 gyalogos katona tartózkodott a Ház folyosóján, a kik szükség esetében hivatva lettek volna biztosítani a rendet, amire azonban szükség nem volt.

Hogy az elnöknek ezen eljárása kellő méltánylásban részesült, bizonyítja az a körülmény, hogy később ugyanő, mint miniszterelnök, hat évig vezette az ország ügyeit.

A harmadik esete az obstrukció sikeres letörésének 1902-ben a német birodalmi gyűlésben fordult elő ama tarifátárgyalás alkalmával, a mely jelenleg is érvényben van. Midőn ezen javaslatot az ottani klotür dacára sem tudták egy esztendő alatt letárgyalni, azt Kardorff képviselő indítványára egy rövid javaslatba foglalták össze, a melyben egyszerűen a bizottsági jelentés elfogadását indítványozták. Minthogy az akkori elnök ezt a házszabályokkal megegyezőnek nem tartotta, visszavonult, de a Ház a két alelnök vezetése mellett a javaslatot többszöri névszerinti szavazás után végleg elfogadta.

Mindezen külföldi példákból tehát azt látjuk, hogy az obstrukció letörése csak úgy volt lehetséges, ha korlátozták az obstrukáló képviselők szólásjogát és egyuttal az eredeti javaslatot, vagy annak módosítványát szavazás alá bocsátották. Alapjában véve hasonló eljárást követett az 1906-10. évi magyar képviselőház elnöke Justh Gyula a midőn a képviselőkkel szemben alkalmazta a szómegvonás jogát. E szómegvonás indoklása egyik esetben az volt, hogy „az elnök nem engedi a vitát folytonos ismétlésekkel mesterségesen elnyújtani”. (1907 december 7-iki ülés): másik esetben az, hogy „egészen logikátlan az, a mit mond”, vagy pedig „kérem az egész felesleges beszéd, tessék helyet foglalni”. (1907 november 15-iki ülés.)

Az elnökség ez eljárást a házszabályok 221-ik §-ra alapította, a mely eltérőleg más házszabályoktól, a szóelvonás jogát nem a Háza, hanem az elnökre ruházta.

Gróf Andrássy Gyula 1908. február 5-én a következőket mondotta azon veszedelemről, melyek a többségi akarat megnyilatkozásának mesterséges akadályozásából keletkeznek:

„Egy többségnek első sorban kötelessége helytállani a nemzet érdekében, ha ma még ellentétbe jön is egyes mondásaival, multjának bizonyos frázisaival a míg a kormány van, első legszigorubb kötelessége mindent megtenni, a mit az ország érdeke tőle megkövetel. Látjuk, hogy a mai házszabályok alapján állva, eredményeket elérni alig lehet, láttuk azt, hogy tizenöt-husz ember ezen házszabályok értelmében a Házat végtelen időig is meg tudja akadályozni abban, hogy

határozatot hozzon. Tudjuk azt, hogy ez vétőjogot ad egy ellenőrző kisebbségnek, hanem a klotürt is, olyan kisebbségi klotürt, amellyel nemcsak minden egyes képviselőnek szólásszabadságát képes megsemmisíteni egy csekély kisebbség és ugyanekkor a Házról is el tudja vonni azt a jogot, hogy határozatot hozzon... Ha ezt a szervet is cserben hagyjuk, a melyben élünk, ha azt is tehetetlennek hagyjuk meg, akkor nem lesz képes a magyar állam magát fenntartani. Ha a törvényhozás a népképviselőt, a khaosznak képét adja, akkor azt kérdem, ki nyer ebből hasznot? A végrehajtó hatalom. A végrehajtó hatalom tekintélye növekszik mindenütt ott, — igaz, hogy sokszor nagy krízisek révén — a hol a népképviselő nem tud feladatának megfelelni.

Ha e szerint a többség nem akarja alárendelni akaratát a kisebbségnek, a mi különben a parlamentárizmust nem talpra, hanem feje tetejére állítaná, nem marad számára más mód, mint a kisebbség klotürjének eltávolítása és a kérdés szavazás alá bocsátása, a mint ezt a külföldi példák is igazolják. Ezzel nem történik egyéb, mint az, hogy egy háthatározat, amely in posse már előre meg van, végleges határozattá alakult át. Ha ez tényleg megtörtént, a többségnek kétségbe nem vonható akaratmegnyilvánulása alapján az ellen a kisebbségnek lényegileg további kifogása nem lehet. Ha ellenben kifogásolják a határozathozatalnak alaki létrejöttét, ez ellen viszont felhozható az, hogy az eltérés csakis a szokásos eljárás megrövidítésében mutatkozik, amelynek szükségét a rendkívüli és mesterséges akadályok indokolják.

Miniszterelnök válasza.

(Folytatás)

Ad. III. Egyetértünk abban, hogy a jelenlegi választók egyénileg megtartják választói jogukat. De technikai szempontból kívánatosabbnak tartom, hogy ne az utolsó öt évi választói névjegyzékek bármelyikében, hanem csakis az utolsó névjegyzékben foglalják és ezek is csak addig maradjanak választók, a míg jogcímük fennáll abban a községben, a melynek névjegyzékébe az új törvény életbeléptekor fel voltak véve.

Ad. IV. Az aktív választói jog korhatára a tervezett választói jog szerint mindenkire egyaránt 24 év lenne.

Tekintettel a választói jog általánosítására, a mely feltétlenül azt jelenti, hogy a választók száma egyszerre rendkívüli mértékben emelkedni s évről-évre fokozatosan és rohamosan szaporodni fog, nagyon kívánatos korrekívumként kínálkozik a korhatárnak emelése, a mi demokratikus szempontból is legkevésbé eshetik kifogás alá.

Komoly megfontolást igényel ez különösen a teljesen vagyontalan és az intelligencia alacsonyabb fokán álló egyének nagy számára való tekintettel. A magasabb korhatár (pl. 30 év) mint egy természetszerűleg valószínű meg a családós állapot követelményét, másfelől kilátást nyújtana arra, hogy a magasabb életkorral járó higgadság és élettapasztalat mérsékelni fogja a kevésbé megfontolt fiatal elemek túlzására hajlandó törekvéseit.

A tervezet domiciliumként az „ugyanazon választókerületben egy év óta állandó lakással

birás, feltételét állítja fel. Ez a megszorítás részint tágabb, részint szűkebb körű, mint szükséges lenne. Tágabb azért, mert a több kerülettel bíró városokban indokolatlanul kizárna azt, a ki egyik kerületből a másikba költözködik át. Szűkebb azért, mert a számos községből álló falusi kerületekben a folyton vándorló elemeket is választói joghoz juttatná, tehát az egy helyben lakáshoz fűzött követelményt illuzóriussá tenné. Egyedül helyesnek az ugyanabban a községben egy évi állandóan lakás kikötése mutatkozik.

Ad V. A tervezet V. pontjából kivehetőleg a lakás minimuma a szerint különböznek, a mint falusi vagy városi lakásról van szó.

Megfontolást érdemel az a gondolat is: nem lenne helyesebb és igazságosabb a családós és nőtlen állapothoz képest akként tenni megkülönböztetést, hogy tekintet nélkül városra és falukra, a családós egyéntől egy szoba és konyharész, a nőtlentől legalább ket heti felmondáshoz kötött egy szoba vagy szobarész kivántassék lakásmínimumként?

Ad VI. A lakás igazolása alól való felmentést körülíró VI. pontnak különösen c) alpontja esik kifogás alá. Nem mutatkozik helyesnek, hogy a betegsegélyző pénztári tagoktól még a minimális lakáskellék (szoba vagy szoba rész) kimutatása se kivántassék, vagyis, hogy ezek közül még az ágyrajárók is választói joghoz jussanak. Egyáltalában a betegsegélyzőpénztári tagság abban az alakban, a melyet az 1907: XIX. t.-cz. állapított meg, egymagában nagyon is bizonytalan és ingatag alap arra, hogy a választói jognak feltétele lehessen.

Ad VII. Az irni, olvasni tudás igazolása alól felmentésről szóló VII-ik pont b) alpontjánál konstatálni kívánom, hogy felfogásunk megegyezik a tekintetben, hogy a kisebb értelműségekre (analfabétákra) nézve a tisztelt ellenzéki pártok is lehetőnek tartják a vagyoni cenzusnak, mint kisegítő eszköznek alkalmazását. Ha tehát a vagyoni cenzusnak alkalmazhatósága ellen általánosságban nincs elvi kifogás: csak a cenzus gyakorlati alkalmazásának mértéke és módja az, a mely cenzusosság szempontból vitatható.

Ad VIII. Az állam egysége vagy nemzeti jellege elleni izgatásnak, mint az aktív és passzív választói jogtól időlegesen vagy állandóan megfosztásnak megállapítása elvileg teljesen indokolt kizárási ok, de gyakorlatilag nincs annyi jelentősége, mint a mennyivel a tervezet felruhazza, a mely ezenkívül más kizárási okra rá se mutat. A kizárási okok egész csoportjára van még szükség, úgy mint ez a külföldi államokban (még a korlátlan általános választói jog országaiiban is) szokásos; sőt a mi viszonyaink között bizonyára még szükségesebb a kizárási okok körültekintő megállapítása és taxatív felsorolása.

A szavazás decentralizálását nagyközségenként és körjegyzőségenként, a városokban pedig szavazókerületekbe való szavazást, mint általános szabályt, a kormány is elfogadhatónak tartja. A kivétel minkéntje így tisztán czélszerűségi kérdésként marad fenn.

Az ambulatórius szavazó-bizottságok eljárása azonban gyakorlatilag aggályos, mert az ugyanabban a kerületben több napig tartó eljárás a választási izgalmak állandósítását jelenti és soknemű visszaélésre vezethet. Ellenkezőleg éppen az a kívánatos, hogy nemcsak ugyanazon kerület mindegyik szavazó körében egy napon menjen végbe a választás, de lehetőleg az összes kerületekben minél rövidebb idő alatt fejezzék be a szavazást.

Az a gondolat pedig, hogy minden választáson résztvegyen a királyi bíróság egy tagja, a ki okiratot venne fel a választási eljárásról, elvileg aggályosnak, gyakorlatilag kivihetetlennek mutatkozik. Nem ismerünk másutt sem példát arra, hogy a választásoknál az igazságszolgáltatás közegeinek ilyenmő közreműködése igénybe véssék. A magyar közjogi felfogás pedig idáig egyenesen kizárta azt, hogy a független bíróság a politikai élet küzdelmeibe aktív tényezőként bevonassék.

De gyakorlatilag is leküzdhetetlen nehézséggel járna az, ha a bírónak minden szavazókörben meg kellene jelennie; mert ha van elvi indoka a bírói személyek bevonásának, akkor ez a szavazókörök mindegyikére fennáll, a mennyiben a szavazatok központi összegezésénél még fontosabb a szavazókörökben végbemenő választási aktus ellenőrzése. Honnan vennénk annyi bírót, hogy az előreláthatólag 5000-nél többre tehető szavazókörök mindegyikére jusson?

Ad. X. Az összes választási költségek (fuvar, élelmezés, zászló és jelvények) eltöltésére vonatkozó javaslatot a magam részéről is elfogadom, mert elvi álláspontom az, hogy mindazt, a mi a választók szabad elhatározását bármi módon befolyásolja, vagy akadályozza, szigorúan üldözni kell.

Ad. XI. A XI-ik pontra (a választás napja előtt öt nappal való jelölés) nincs észrevétel.

Ad. XII. A mi a titkos szavazás rendszerét illeti, erre nézve ezuttal egész általánosságban a következőket jegyzem meg:

Valamint nemzeti és állami legfőbb érdekeink komoly veszélyeztetése nélkül a legszűkebb körű választói jogról nem térhetünk át egyszerre a korlátlan radikális választói jogra, ép úgy nem általánosíthatjuk egyszerre a titkos szavazást, a melynek nálunk ezidőig még sok tárgyilagos előfeltétele hiányzik.

Az pedig, ha minden törvényhatósági és rendezett tanácsú városban, minden népesebb (15.000 lakost meghaladó) községben, valamint olyan községekben, a melyekben nagyobb ipartelep vagy bányavállalat van, végül egyáltalán minden olyan falusi kerületben, a hol a 24 éves férfiaknak 60%-a irástudó, behozó a titkos szavazást, ez azt jelentené, hogy mindjárt kezdetben a titkos szavazás lenne a szabály és nyilvános szavazás a kivétel.

Országos átlagban a 24 éves férfi népességnek 71%-a irástudó, tehát bármint lesz is az új választókerületi beosztás, előreláthatólag aránylag kevés lesz az olyan kerület (már kezdetben aligha több, mint a kerületek egyötöde), a melyben 60%-on alul marad a 24 éven felüli irástudó férfiak száma.

Eltekintve a nagy elvi kérdéstől, a falusi kerületekre javasolt gyakorlati megoldási mód sem volna szerencsés, mert a titkos vagy nyilvános szavazás nagy problémája részben megbízhatatlan alapra: a népszámlálás alkalmával minden bizonyítás és ellenőrzés nélkül bementett irástudásra fektetnének.

Ad. XIII. A névjegyzék összeállításának és a választási eljárásnak tisztaságának a súlyosabb választási visszaéléseknek fogház — esetleg börtön — büntetéssel sújtására és tekintetben minden lehető törvényes biztosíték megteremtésére a kormány is kiváló súlyt helyez.

Ad. XIV. A tervezet szerint a választások feletti bíráskodásra külön bíróságot kellene szervezni.

Nagyon is kérdéses, hogy a midőn több más megnyugtató megoldási mód között válogathatunk, a midőn a bíráskodást vagy egészen a Curiára vagy a Közigazgatási bíróságra, mint már létező közjogi bíróságra, vagy részben ezek egyikére, részben magára a képviselőházra bízhatjuk: van-e komoly szükségünk egy külön bírói apparátusra?

Ad XV. A kerületek igazságtalan beosztását a kormány határozott álláspontja szerint is ki kell igazítani és az új beosztást törvénybe kell iktatni.

De a választókerületi beosztásról külön törvényjavaslatot szándékozik a kormány benyújtani, hogy maga az alaptörvény az aktív és passzív választói jogról, a választói eljárásról stb. szóló törvény javaslatának mielőbbi benyújtása ezzel se odáztassék el.

Természetes azonban, hogy a két törvénynek egyidejűleg kell életbelépnie.

Ad XVI. Végül a törvényhatósági választói jog kérdését nem tartom azzal az egyszerű szabállyal megoldhatónak, hogy e tekintetben a jelenlegi törvény marad életben.

Ez idő szerint Budapest székesfőváros kivételével mindenütt az országgyűlési képviselőválasztók egyúttal törvényhatóság választói is. A mai választójog azonban megszűnik és csak egyenileg maradnának meg a mostani választók addig, a míg régi jogcímük ugyanabban a községben fennáll. Erre a nagyon is hiányos és fokozatosan kiháló státusra lehetetlen volna a törvényhatósági választói jogot ruházni. Az viszont anakronizmus lenne, hogy elavult választói törvényünknek az aktív választói jogra vonatkozó rendelkezéseit a törvényhatósági választói jog szempontjából jövőre is változatlanul fentartassanak.

Ha az új általános választói jogot nem akarjuk egyúttal a törvényhatósági választói jognak is alapjává tenni (a mint hogy erre egyáltalán nem is gondoltunk) akkor alig van más megoldás, mint, hogy az általános választói jogtól függetlenül szervezzük a hatósági választói jogot, mint a hogy külföldön még a radikális választói jog rendszerint szűkebb körű, mint az országgyűlési választói jog.

A községi választói jog ellenben — újabb rendezésig — változatlanul megmaradhat, mert ez az országgyűlési választói joggal ma sincs semmiféle összefüggésben.

(A statisztika.)

A mi a tisztelt szövetszervezett ellenzéki pártok által kidolgozott tervezetnek számszerű eredményeit illeti, a rendelkezésekre álló legújabb hivatalos statisztikai adatok alapján — a melyet kézségesen rendelkezésre bocsátok — konstataálni lehet azt, hogy a tervezetben kontemplált választói jog — természetesen a választói jogunkban meghagyandó jelenlegi választókat is szambavéve — a választók számát körülbelől 2,900.000-re emelné, vagyis a választók mostani száma, mely kerekszámban 1 millió 200.000-et tesz ki, közel 150%-kal szaporodnék.

Nem gondolom, hogy a választóknak ily rohamos emelkedése az állami és nemzeti élet nyugodt fejlődésének biztosítására alkalmas lenne.

Már ezekből a futólag tett észrevételekből is — melyeknek helyessége kétségbe nem vonható — kiderül, hogy a választójog rendezésének óriási fontosságú problémája nem oldható meg egy pár hét alatt, és hogy e kérdés elhamarkodott megoldásáért a kormány, a felelőséget semmiesetre sem vállalhatja el.

Azért a jelen helyzetből kivezető ut — meggyőződésem szerint — kizárólag abban az eljárásban található fel, a mely a parlamenti élet követelményeihez alkalmazkodva, alkalmas arra, hogy minden tényező jogos igényeit kielégítse.

Már volt szerencsém ezt az eljárási módot egy alkalommal az ellenzéki pártok tisztelt vezérférfiaival, — sajnálatomra eredmény nélkül — közölhetni. S hogy arra most mégis visszatérek, méltóztassék excellenciád ezt ma határozott meggyőződésemnek tulajdonítani, hogy egyedül és kizárólag ezen javaslatom elfogadása által látom a békés kibontakozás lehetőségét biztosítottának.

HIREK.

— **Kinevezés.** A földművelésügyi miniszter Launé Ottót kataszteri mérnöknek, Dubi Ernót, Neff György, Goda Elek Czillinger Pál mérnöksegedeket nevezte ki a nagyenyedi 23-dik felmérési felügyelőséghez. — Vármegyénk főispánja Steff Dénes tanítót teljes hatáskörrel székásszabadjai anyakönyvvezető helyettesnek kinevezte.

— **A nemzetközi automobil verseny** a jelzett időben, f. hó 7-én a reggeli órákban vonult keresztül városunkban. Az első kocsi reggel 1/4 7 órakor érkezett meg, melynek érkezését az örhegyen taracklövés jelezte. Az egész fellobogózott utvonalon nagy közönség és a Szeidl-szálloda előtt cigányzene üdvözölte a robogó kocsikat. A versenyzőket Kolozsvártól Dévágig Bethlen Ádám gróf vezette. A honvédiaktanya előtt felállított diadalkaputól a Tövisutcai lejtőig a rendőrség és a katonaság tartotta fenn a rendet. A kolozsvári uton a 16. sz. köhidnél baleset érte a II/307. sz. automobilt. Ez a kocsi az „Auto”-szerkesztőségé, Förstner Aladáré volt. A baloldali első kerék gumija kipattant és a sebesen száguldó automobil pillanat alatt feloldalt a sánczba borult. Az esés szerencsés volt, a beütközött kisebb horzsoláson és ütésen kívül komolyabb baj nem érte. Az automobilnak egyes részei összerúgtak. Az automobilon ült Förstner Aladár, nagy vállalkozó és felesége, Förstner Tivadar kolozsvári szakiskolai rajztanár, Illés István az Auto szerkesztője, Jelfy újságíró és a sofför ülték. Az első segélynyújtást dr. Csiki Ferenc Erdélyi Automobil r.-t. igazgatója nyújtotta, ki a kolozsvári újságírók egy más kocsiján az Erdélyi Automobil Részvénytársaságban voltak és látták a balesetet. Érdekes megemlíteni, hogy a mikor a kivezényelt honvéd legénység több tiszt vezetésével kiemelték a sánczból az automobilt, Jelfy, a Vasárnapi újság munkatársa, ki a bal karját fájlalta két-három fénykép felvételt csinált a mentésről. A versenyben 23 kis kocsi vett részt, míg a kísérők, sportbizottság és újságírók 9 kocsin tették meg a szép turát. A Kosuth utcán a rendőrség egy ittas egyént vitt el biztosabb helyre, mert csakis a kocsi vezető éberségének és lélekjelenlétének köszönhető, hogy a gép alá nem került. Közvetlen az automobil előtt futott keresztül az utcán, valóságos beleszaladt az automobilba. Ha a vezető ezt hirtelen nem veszi észre, az ittas ember halva marad az utcán. A versenyzők megállás nélkül robogtak Dévágig és onnan aznap este Lugosra érkeztek. Másnap este pedig Temesvárra Aradon keresztül Budapestre érkeztek. Az egész utvonalon mindenütt élénk érdeklődés várta

a versenyzőket és a városok feldiszipelték és fellobogózták az utcáikat. A megsérült gépet vissza vitték kolozsvárra.

— **Gyermek-nap.** Fényes sikerű gyermek-nap volt f. hó 6-dikán Nagyenyeden. A szép ünnepe, melyen a város közönségének nagy része részt vett, a sétatéren folyt le s 1400 koronát jövedelmezett. Gyönyörű volt a tavasz tündérének felvonulása, a sátrakban és sátrokon kívül pezsgőt, virágot, játékokat, élelmi szert árúsító szép asszonyok és leányok serege, de legszebb volt az a jó kedv, mely az egész délutánt jellemezte. Este rövid és röktönzött természetű program után táncz volt, mely éjfélig tartott.

— **A Ganz-ozég igazgatósága** beküldötte, hogy a Közvilágítást szabályszerű kezdete: június 1-től 10-ig 8 óra 30 percig, június 11-től 30-ig 8 óra 45 percig.

— **Óvás a hólapda ellen.** Elsősorban a közönség érdekében, másodsorban pedig a magyar ipart és kereskedelmet lelkiismeretlenül károsító külföldi cégek üzemeinek meggátolása érdekében figyelmeztetjük a közönséget, hogy a M. Schöngut, Wien III. Marxer Gasse 38, wieni cég lavina rendszerű szelvényeit és a bárhonnán bármily cím alatt érkező hasonló szelvényeket ne vegye meg és ne terjessze, mert a külföldi cégek ily irányú szédelgése a közönség károsítását célozzák. A szelvények vásárlása és tovább adása tiltott cselekmény is egyben, mely az 1879. XL. t.-cz. 26 §. illetőleg az 1878. V. t. a. 60. §-a értelmében büntetett.

— **Az egyházi szónoklat gesztus-elmélete.** Az összes hifelekezetek számára írta: Solymosi Elek, ajánlva a theologiai akadémiánál a homiletikai előadások forrásművei mellé. A hézagpótló könyv egy új világosan megírt gesztus-elmélet tárgyal s megjelenése alkalmából a napilapok, az egyházi szakfolyóiratok s magániratokban püspökök is ajánlották a papoknak. Mi meg azt csatoljuk ez ajánlathoz, hogy — miután a különböző vallásfelekezetek leglegkezebb hivatól függ az új gesztus-elmélet térhódítása, e buzgó hívek sem nélkülözhetik a fentemlített könyvet, mert hiszen az egész könyv sikere csak a vallásos hívek elismerésétől függ. A könyv ára 2 korona. Megrendelhető a Budapesti Hirlap könyvkiadóhivatalában és a szerzőnél, Magdolna-utca 10/b. alatt. Utánvétellel 2.50 K-ba kerül, de a ki a pénzt előre beküldi, az portómentesen kapja meg a könyvet két koronáért.

* **Hálósobák réme,** a poloskák kiirtása eddig a lehetetlen dolog közé tartozott. Mióta azonban a „Löcherer Cimexin” történetek próbák, beigazolódtak, hogy a Cimexin hatása folytán a peték rögtön kiszáradnak és többé ki nem kelnek. A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat vagy festést nem piszkít; nyomot, vagy foltot nem hagy. Moly ellen egyedül biztos szer. Kapható: U. Kovács József örökösök gyógyszerárában Nagyenyeden és a készítőnél: Löcherer Gyula gyógyszerárában Bártfán. 64 15—

* **Emésztési zavarokat felnőtt gyermekeknek és öregeknek elhárít** az ötven évvel ezelőtt feltalált, s eredetileg a gyermektáplálásra hivatott Nestlé-tápeledel, mely a legtisztább alpesi tejet tartalmazza, E lehető jobban emészthető tápeledel az orvosi praxisban, mint diætikum kipróbálva és ajánlva van. Próbadozokat

és ismertető iratokat ingyen küld a francia-svájci Nestlé-társaság (felnőttek szakosztálya): Wien, I. Biberstrasse 11. Magyar levelezés. Dobozonként 1 korona 80 filléért minden gyógyszerárban és drogeriában használati utasítással együtt kapható.

— **Egy csók története.** Ezt az első magyar filmet mutatja be ma vasárnap az Edison villamos színház. Játsszák a budapesti vigszínház művészei. A főszerepben: Mészáros Giza, valamint Vendrei kitűnő alakításaikkal a közönség osztatlan elismerésében részesültek. A műsor másik slágerképe: A budapesti május 23. 24-iki munkásforradalom, helyszíni felvétel. A műsor rendje ez: 1. Togó japán csoport, variete mutatvány. 2. Pathé Ujság, a legutóbbi hét világeseményeinek riportszerű bemutatása. 3. Móríz, az alkoholizmus ellen, humoros. 4. A hű kutya, dráma. 5. Csülök ur későn jön haza, humoros. 6. Az örök várakozó, dráma. 7. Fanasztikus szívárvány, trücfilm. 8. A budapesti munkásforradalom, helyszíni felvétel. 9. Egy csók története, színmű 2 felvonásban. 10. A feltékeny csacsi, Linder Maxival, a világhírű komikussal a főszerepben.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi m. kir. állami erdőhivatal a nagyenyed város határán a „Bogáncsos” dűlőben az állami csemetékert és a Maros között elterülő most kaszálót képező 1376 □-öl területe e hónap 13-án délelőtt 10 órakor az állami erdőhivatal helyiségében tartandó nyilvános szóbeli árverésen 10-évre bérbé adja.

Kikiáltási ár 86 korona.

Bánatpénzül 10 korona teendő le.

Árverési és szerződési feltételek hivatalos órák alatt az állami erdőhivatalnál tekinthetők meg.

M. kir. állami erdőhivatal.

Nagyenyeden, 1912. június 18-án.

Dezsó,

M. kir. erdőtanácsos.

HIRDETÉSEKET legutányosabban felvesz lapunk kiadóhivatala.

NESTLÉ
gyermeklisztje

vizzel felfőzve
csecsemők, gyermekek, valamint
gyomorbagosok

régbevált tápláléka
50. év óta kipróbálva
és orvosilag ajánlva.

Tiszta alpesi tejet

tartalmaz.
1 doboz 1 koron 80 fill.,
minden gyógyszerárban, és
drogeriában kapható.
Prospektus ugyanott.

Cipő valódi
gummisarokkal
Berson

pompás székmeny.

Gabos Mihály

kütmester,

Nagy-Küküllő m. Fehéregyháza.

Helyszinen gyártott vasbeton gyűrűkből csinálók kúta szükség szerint családi vagy gyári használatra. A kút az eddigieknél sokkal olcsóbb és jobb. Forrás kutatása és desztillálása biztos sikerrel jár, a mit több száz teljes eredménnyel már megépített kúttal tudok bizonyítani. — Költségleírányzat és helyszíni szemle díjtalan.

Az általam épített kútakért tíz évi jótállást vállalok, fizetés csakis a munka átadása és eredménye esetén teljesítendő.

Tisztelettel

Gabos Mihály,

Erdély első kútépítő speciálitása

Nagyenyed. Fő tér 43.

340 2b—25

NAGYENYED re forduljon minden érdeklődő,
ki súlyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra.

Alsófehér m. **Gyümölcsfacsemeték**
sétányfák, diézoerjék, túlellék, keriténövények,
bogyógyümölcsök stb.

Szőlőoltványok elsőrendű
áru
európai és amerikai alma és gyökere vesszők.
(Oktató diézárjegyzék kívánatra ingyen)

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

Műjégre szóló előjegyzéseket, két napon belül elfogad Winkler János.

Kút és vasbeton átereszek készítése.

Elvállalok és legrövidebb időn belül elkészítek minden méretű vasbeton gyűrűből előállított kutakat oldal vizlefolyással, valamint vasbeton átereszeket a legolcsóbb árban.

A vasbeton gyűrűket a helyszínen saját magam gyártom legszilárdabb cement keverékből. A víz feltétlen tisztább, jobb és hidegebb mint minden más fajta kutakban. Általam készített kutak ért a legmesszebbmenő jótállást vállalok.

Igen tisztelt építőfeleim hogy **kényelmesebben juthassanak vasbeton kutakhoz, csekély havi részletfizetés mellett is elvállalom.**

Megrendelés és felvilágosításokért kérem **Benyovics Mór** fakeskedő irodájába fordulni bármely időben.

Költségvetéssel a helyszínen díjmentesen szolgállok.

144 6-25

Tisztelettel
ifj. Székely János
Nagyenyed.

Első nagyenyedi mosó-, vasaló- és vegytisztító intézet.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni úgy a helybeli mint a vidéki közönséget, hogy hét év óta fennálló jó hírnevű üzletemben az árakat mélyen leszállítottam a következő árakra :

rendes gallér	4 fillér
dupla gallér	6 „
kézelő párja	8 „

És így mindennemű férfi- és női ruhák, szövet- és csipkefüggönyök, kelengyék, kézimunkák és panama kalapok tisztítását olcsó árban és kifogástalanul végzek. Fő elvem, meggyőzni a nagyérdemű közönséget munkám jóságáról és szolid árairol. További szives pártfogást kér

121 14-25

Hajdu Béláné.

Rózsa-utca 4. Szentkirály-utca 1.

Minden cigarettázó csak Nil, Sanitas és

Cirner Antinicotin

szivarkahüvelyt sziv: mert ezek a legjobbak és mégis olcsók!

Telefon: 53.	Sanitas	1000 drb. K 2 80	100 drb. 32 fillér.	
	Nil	1000 „ „ 2.40	100 „ 30 „	Telefon: 53.
	Antinicotin	1000 „ „ 1.40	100 „ 20 „	91 9-15 v

Egyedárusítás: CIRNER J. JÓZSEF dohánynagyárudájában Nagyenyed.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

PORTLAND-CEMENT-gyár Kugler és Társai

Brassóban.

Itt helyben kapható **Klemm Pál** cégnél Szentkirály-utca 128.

A Csákyai szőlő- oltvány telepen,

a járás első és legnagyobb zöldoltvány szőlőoltvány telepén, nagyobb mennyiségű amerikai vessző kerül most oltás alá, melyben sima és gyökeres oltványok készülnek a legjobb minőségben.

Kivételesen felhívom a t. szőlőtelepítő tulajdonosok b. figyelmét az 1 és 2 éves gyökeres amerikaiakra, zölden oltott oltványokra, melyeknek hossza 50-60 czm.

Tehát felkérem mindazon szőlőtelepítő tulajdonosok b. figyelmét, kik sulyt fektetnek jobb minőségű gyökeres zölden oltott oltványra, hogy ezt még most tudassák velem, hogy a faj és minőség tekintetében teljesen kielégíthessem.

Átvétel nem kötelező. Árajánlattal szívesen szolgálók.

Teljes tisztelettel
Steinberger Jenő
oltványtelep tulajdonos,
Csákyai, u. p. Tövis.

159 2-2

Géplakatos-műhely.

Van szerencsém a n. é. helyi és vidéki közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyenyeden a **Szentkirály- és Tövis-utca** sarkán **géplakatos-műhelyt** nyitottam. Eivállatok minden e szakmába vágó munkát pontos kivitelben és jutányos árban.

A n. é. közönség szíves partfogását kéri,

tisztelettel
Klein Márk
géplakatos.

160 2-3

ZONGORA.

Van szerencsém a művelt közönséggel tudatni, hogy egy heti tartózkodásra Nagyenyedre érkeztem.

Elvállalok:

orgona, zongora és harmonium készítését, javítását, átalakítást és hangolást. A munkálatok szoliditására kezeskedik üzletem 30 éves fennállása és a közönség eddigi partfogása. Minden munkálatot felelősség mellett teljesítek a legszolidabb árban.

Leveleket, megkereséseket kérem e lap kiadóhivatalába és a Kollégium főbepellussához
Földület Déva Kun-Kocsárd-utca.

Klink Sándor
orgona zongora készítő.

165-2-3

LEGJOBB AJÁNDÉK
a tartós és olcsó
hazai szöttesáru.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld:
LINGNER szövőgyára NAGYENYED.

Bladó esalleg bárbe adandó.

Toronyi Gyula **5 szoba, 2 verenda, 1 előszoba, konyha és pinczéből** álló ház, fásszín és sertés óllal, konyha kerttel melyben 50 drb. nemes termésben levő gyümölcsfa van.

168 2-

GRAND HOTEL

SAN REMO

NAGY SZÁLLODA

Budapest, VII., Dohány-u. 40.

(Nyár-utca sarok.)

Szolid családi szálloda.

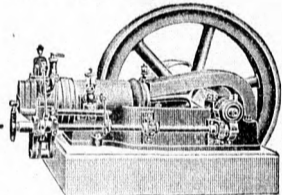
Teljes kényelemmel berendezve. Tiszta világos szobák **3 60** koronától

Lift, légfűtés, ébresztő óra, hideg-meleg víz minden szobában. ::

106 9-

Nyersolaj
Szivógáz
Diesel

motorok

és lokomobilok
mint specialitás:Föld-
gáz
moto-
rok

Drezdai motorgyár részv.-társ

Németország legrégebbi legnagyobb motorgyára

vezérképviselő:

Gellért Ignác és társa

Budapest, V, Koháry-utca 4.

(Alkotmány utca sarok.)

Kedvező fizetési feltételek.
Mészemenő jótállás.

189 19-26

Az „Első Magyar Általános Biztosító Társaság“

nagyenyedi ügynöksége
ez uton értesíti az érdeklődő közönséget, hogy a biztosítás összes ágaira (élet, tűz, jég és betörés) vonatkozó díjfizetések **Földes Ede** ur könyvkereskedésében eszközölködnek. Ugyanott a biztosításokra vonatkozó összes felvilágosítások megkaphatók.

Első Magyar Általános Biztosító Társaság
nagyenyedi ügynöksége.

Klein I. D. szállító, Budapest
ajánlja
gyűjtőkocsi forgalmát.

131 9-20

Egy jó házból való FIU
Földes Ede könyvkereskedésében felvétetik.

TÖBB PÉNZE

akkor lesz, ha nélkülözhetetlen, olcsó és

tartós szöttesárukat

csak a
nagyenyedi szövőgyárból
vesz.

Árjegyzék ingyen küldettk.

HIRDETÉSEKET

legjutányosabban felvessz
kiadóhivatalunk.

A „Nagyszebeni Általános Takarékpénztár“

földbirtokra és szilárd anyagból épült bér- és lakházakra előnyös feltételek mellett a lőketörlesztést és a kamatokat magukban foglaló félévi egyenlő részletekben visszafizetendő

törlesztéses kölcsönöket

1000 koronán felüli összegekben 10-50 évi időtartamra nyújt.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények **Lingner György** ur által nyújtandók be.

Bővebb felvilágosításokkal szolgál:

LINGNER GYÖRGY Nagyenyed. Telefon 15.

255